

Comarques Gironines

Investigació Estudi d'una mòmia

El misteri de la mòmia

JOVE • Els investigadors conclouen que no és egípcia i que té com a molt 200 anys **ENIGMES** • No s'ha pogut determinar on i com va morir, ni com va arribar a Banyoles

Tura Soler
BANYOLES

El "ser humà embolcallat" que durant molts anys ha estat exposat al Museu Darder de Banyoles com una mòmia egípcia, és el cadàver d'un home adult jove caucàsic (és a dir, blanc) que hauria mort fa aproximadament 200 anys. És una mòmia, però una mòmia moderna, no pas una mòmia egípcia. Són les conclusions de l'estudi, un treball vocacional, realitzat durant vint mesos per un equip d'investigadors pluridisciplinaris dirigits pel forense Narcís Bardalet, director de la secció de Girona de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya (IMLC). Fins aquí han arribat els investigadors. Saber més de la mòmia, on vivia, on i com va morir, com era el seu rostre, i com va arribar a mans de Francesc Darder (que els estudiosos pressuposen que és l'autor o el director del procés de l'embalsament), són encara enigmes que es podrien arribar a resoldre si s'aconseguís finançament per fer nous estudis: anàlisi del teixit de les benes i la seva composició, estudis biològics i pol·línics que podrien arribar a determinar la vegetació que hi havia al seu hàbitat i fins i tot saber en quina època de l'any va morir; anàlisi d'isòtops i genètics que permetessin, a través dels marcadors mitocondrials, situar l'espai de procedència de les seves arrels matriernes. Si hi hagués diners seria possible també fer una reconstrucció facial de l'individu a l'estil del que s'ha fet amb Pere el

Les dates

1916

La mòmia va arribar a Banyoles amb tota la col·lecció de Francesc Darder.

2012

El cos dissecat va passar per la sala d'autòpsies i per la Clínica Girona, on li van fer un TAC i proves radiològiques.

Gran.

L'estudi que es va presentar ahir al Museu Darder de Banyoles va confirmar el que els científics ja van entreveure l'estiu del 2008, quan la mòmia va passar per la sala d'autòpsies i pel servei de TAC de la clínica Girona. Les primeres anàlisis ja feien pensar que no es tractava de cap mòmia egípcia per dos detalls. El cos embolcallat del Darder conser-

És ben clar que el cos es va preparar perquè fos exposat

vava intacte l'esfenoides, l'os del nas que els egipcis trencaven per extreure el cervell dels cadàvers quan feien el procés de momificació. I la mòmia de Banyoles tenia les cames embenades per separat, quan els egipcis les ajuntaven dins de l'embenat. El que es va descobrir amb el TAC, i que ja insinuava el ganxo metàl·lic que li sobresortia del crani, és que

la mòmia estava farcida de claus, filferros i cargols per aguantar l'estructura òssia. Fins i tot les costelles estaven cosides amb filferros trenats perquè no s'enfonsessin. I un filferro unia totes les vèrtebres. Un treball de *mecano*, molt costós i ben fet, segons van destacar ahir els investigadors, que denota sense cap mena de dubte que el cos es va preparar amb la clara intenció que fos exposat.

Un detall estrany: els húmerns estan tallats i després units amb filferros, de manera que els braços quedaven més llargs del que en realitat eren. De fet tota la morfologia de la mòmia és un xic estranya, excessivament allargassada. Els científics consideren que, encara que la mòmia supera de llarg el metre vuitanta, el més probable és que l'home no arribés a fer metre setanta. En l'estudi no s'ha detectat cap senyal que indiqui que morís de manera violenta. L'aixafament del rostre s'atribueix a una circumstància *post mortem* i les dents que li falten se presuposa que les hi van arrencar per fer passar els filferros que aguanten el cos ert.

El carboni 14

La dada més conclouent de l'estudi es va obtenir d'un os del peu de la mòmia, que no havia estat tractat amb els productes d'embalsamar i que es va enviar a un centre especialitzat de Sevilla on se li va fer la prova de datació per carboni 14. A través d'aquesta anàlisi es va establir que l'home hauria mort fa uns 200 anys. ■

El fals "bacallà" va ser tractat igual que el boiximà

Els investigadors pressuposen que les manipulacions internes de la mòmia, amb tot l'entramat de filferros, les va fer el veterinar taxidermista Francesc Darder, perquè va ser sotmesa a un tractament molt similar a l'utilitzat en el cas del famós boiximà que durant molt de temps també va ser exposat al Darder fins que es va aixecar la polèmica que va acabar amb el trasllat del cos a Botswana, el seu país de procedència, on va ser enterrat en un parc durant una cerimònia multitudinària. Tenint en compte que

Darder va viure del 1851 al 1918, es podria situar l'embalsament a finals del segle XIX, cosa que rebaixaria un xic l'edat dels 200 anys de la mòmia. Una de les hipòtesis és que la mòmia fos un regal que Eduard Toda, nomenat cònsol d'Espanya al Caire el 1884, fes al taxidermista de Banyoles. Consta que Darder va fer viatges a Egipte, però no s'ha pogut documentar si va tornar d'allí amb la mòmia. Josep Pla, però, va escriure una història que enllaçaria amb la teoria que Darder i la mòmia viat-

gessin junts des d'Egipte. Relata Pla que en una visita al museu li van explicar que Darder va entrar la mòmia per la duana declarant-la com a "bacallà sec", perquè en la llista d'aranzels no hi apareixia el preu que pagaven les mòmies. I el duaner va posar el dit a l'embolcall, el va llepar i, constatant que era salat, va dir: "Posarem que és bacallà." Si el cos va venir d'Egipte i no és una mòmia egípcia sinó un individu de raça blanca, no es descarta que fos un soldat anglès mort en guerra a Egipte.